

Zapiski

PISMO IZ PADOVE.

Mladino srednjeevropskih dežel je žejalo po brezskrbnem goljardskem življenju v Italiji. Kot prvo in najbližje visokošolsko središče je privlačevala zlasti Padova. Njen sloveči Sacra Collegia — juristarum, philosophorum; medicum, theologicum — (med drugimi so se tu ustavili sveti Nepomuk, Mikulaš Kopernik, Jan Sobjeski) predstavlja dolgo časa edino zatočišče za slovensko dijaštvo.

Kasneje niti Dunaj ne more popolnoma prikleniti nase pokrajin ob zapadni jezikovni meji, ki ostanejo upravno v beneškem območju; kar je izobraženstva, se opaja z odbleski laške kulture.

Literarno je ta problem dobro načela nova romantika s Pregljem (n. pr. v »Štefanu Golji« in drugod). Globoko je segel vanj Joža Lovrenčič: s favstovskimi izročili svoje ožje domačije je izoblikoval prvi slovenski ep o Trentarskem študentu.

Toda leposlovna obdelava dose-daj zastonj čaka znanstvene podpore: čas bi že bil, da skrivnostni »studiosus Almae Matris Patavinae«

naših pripovednikov vrže krinko raz obličje in se nam predstavi (za to so poklicani literarni in kulturni zgodovinarji) kot istrski Italijan Peter Pavel Vergerij, kot Jurij Kisel s Studenca ali Samuel Budina iz Ljubljane, kot škof Kavčič (Tekstor) in grof Kobencelj in škof Tavčar s Krasa.

Po svetovni vojni je bila do včeraj vezana na Padovo — kar se tiče višje izobrazbe — tretjina slovenskega ozemlja. V prijateljskem sožitju dveh narodov je deset, dvajset let samo bežen trenutek, a vzlic temu se lahko kmalu pojavijo sadovi; ni brez pomena, kje se mladi rod pripravlja za bodoče poklicno delo.

Zadnje čase je bilo po raznih fakultetah približno petdeset slovenskih fantov na leto. Skupno število padovanskih dijakov in dijakinj pa je doseglo malo da ne 5000 ljudi.

Danes to število pada, ker se dviga nova univerza v Julijski krajini. Vendar je Trst še prešibak tekmeč staroslavni beneški sestri, ki igra posebno kulturno vlogo na slavističnem polju. Saj je tudi zemljepisno precej važna postojanka